



СПОРТ
Самбо зал хъийиллар
вай мехка

16



КИНЕМАТОГРАФ
«Каьхат» яхача фильма
дӀахора доакъош
доахаргда Санкт-
Петербурге

10

СЕРДАЛО

1923 100 лет

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№5 (12632)
Сабкура
бутт,
15 ди, 2024 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майсела бетта 1-ча дийнахьа денз



1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай



ХОРЖАМИЙ ДАБЪКЪ ТІА
ГалгӀайче кийчлуш
я Россе Президента
хоржамаш дӀадахьа

5



ТІАХЪОЖАМ
«Къилбаседа Кавказа
россеташа» 2024 шера
дӀахо болх бе лаьрхӀад,
декхар хьагулдеш

6



НАБХА ХЪАШТАШ
ЛоархӀаме никъ тоабе
лерхӀ 2024-ча шера

7



ЮРТБОАХАМ
Ахархой оагӀув
хьаллацаро беш
бола пайда

8



КУЛЬТУРА
ГалгӀайчен къаман
библиотеке,
Пушкинах лаьца
дийцар дешархошта

9

@gserdalo
vk.com/gserdalo
Дзен сердало
www.serdalo.ru



ГӀалгӀай мотт хьийха нах

Укх бетта 16-ча дийнахьа дӀадолалу
наьна метта итт ди

12

**ВЫБОРЫ
ПРЕЗИДЕНТА
РОССИИ**
15-17 МАРТА 2024

**ВМЕСТЕ МЫ СИЛА –
ГОЛОСУЕМ ЗА РОССИЮ!**

ЦИК.РФ



Цхъаькха ишкол хьалтъяьй вайцига, 540 моттиг йолаш

Газданаякъан Ахьмад

ГалгIай мехка, «Дешар» яхача къаман проекта чуйоагIаш, цхъаькха ишкол хьалтир. Керда дешара моттиг лаьрхIа я 540 дешархочунна, кастлуш Шолжа кхален Эбарга-Юрта цо ший наIараш хьаелларгья.

«Ишкол хьалтъяь моттиг я деIайоагIаш йола кхале, цига социальни даькьера гIишлош эшаш я. Керда ишкол кийча я болх бе дIайолаяла. Цига хIанзле Iооттаяьй мебель, хIанзарча заман гIирсаш, коа-картарча даькъ тIара балхаш даьд. Берашцара болх дIаболабара эшар цаI да: каьхаташцара болх йистебакхар. Уж доацаш оаха цхъаькха а гIишло хьазцац. Юкьара хьайицача, тахан ГалгIайче гIишлон балхаш дика дIахьош да, уж лаьгIде лаьрхIа а дац», - аьлар мехка кулгалхочо Келаматанаякъан Махьмуд-Iаьлас.

Ишкол кхозза вIаштIара яь я; дика, сийрда кабинеташ я информатиках, химех, биологех, физиках, доазол араьхара метташ Iомадарех дола дешар дIадахьара. Къаьнегама ха дIаяьхара кIаьнкашта пхьоалле я, уж цига Iомалу аьшкаца, даьчанца дувзадена балхаш де; иштта цига я кхача кийчбара, барзкъа тегара, ло баккха Iомабалара йола кабинеташ, йийгаш Iомалу цаIа леладу балхаш де.

Ишколе иштта хургья дика хьалаш чудола 160 сага лаьрхIа автобус, гримёркаш а йолаш, 258 моттиг йола актови зал. Спортаца ювзаенна ха дIаяьхара таро хургья 432 кв. метр долча даькъ тIа. Лифт, лорий оагIув, салоIа моттиг я ишкола даькъ тIа, цудухьа бераш а хургда кхерамзленца Iалашдаь, паргIата.

Лорий оагIонна чуйоагIаш я маьхий дедта кабинет, лора а медийший а кабинет, иштта лорий гIирс кийчбу фусамаш. Из керда ишкол юкьейоалаяро таро хулийтаргья, цу юртара юкьарча дешара кхийола моттигаш паргIатгьяха.

20 тонн гуманитарни мухь дIахьоргба ГалгIайчера СВО доакъашхошта

Ужаьханаькъан Хьамзат

АргIанара гуманитарни новкъостал дергда кастлуш Россее Донбасс лораеш дIахьош йолча лаьрхIаца операце дакъа лоацаш болча СВО доакъашхошта, яхаш, дийцар ший телеграм-каналеле мехка кулгалхочо Келаматанаякъан Махьмуд-Iаьлас.

«ГалгIайчера новкъостал дахьийтадар цига дIадахача шера а. Иштта карарча шера а новкъостал лоаттаде лаьрхIад. ХIанз дIаяьхийта кийчъяьй 20 тонн. БIухошка дIакхоачийтаргда докъадаь дулх, дашаделла дулх, баьцадаараш, молаш дола хий, тIадувхаду барзкъа, ценонна лаьрхIа гIирс, молхаш, иштта кхийола хIамаш. Вай укхазара хьож бIухой могошал лорае, уж берригаш а биза, шоашта тIехьа доал деш, цаIагIарбараш дага ца боакхаш хилар ловра, укхазара хьож, уж котало яхьаш



цаберзарга», - яздаьд цо.

ГалгIайчера баха СВО доакъашхой, мехка Герзашцарча низий министерствос Iалашо еш бале а, цаIагIара яйтача хIамо санна йовхал лургьяц цо, ший тайпара дега

йовхал луш хул цаIагIара дена совгIат, аьнна, белгалдаьккхар ГалгIайчен Кулгалхочо. Иштта терко лоаттаю цар дезалашта а. Духхьал моттиге царна еш йолча терконна юкьедодаш да 20 совгIа хьаш-

таш кхоачашдара хIама.

«БIухошта а аттагIа да, шоаш хьаллоацаш хилча. Цо дегаш ураоттаду вай Даьхе лораеш латтарий», - тешаш ва Келаматанаякъан Махьмуд-Iаьлас.



Боахамца ювзаеннача моттигашка каьхаташ дIачулуш, аргIа лаьца, хьежа везаргвац

Султиганаякъан Йоакъап

ГалгIайчен минимуществе, аргIагIа этта, хьежа безаш хургбац нах, шоай доалахьара боахам хьатIаязбе каьхаташ дIачулуча, из нийслора цу боахама болх нийса вIашагIбелла цахиларах. Из аьлар Махьмуд-Iаьлас Навсарен-Шахьара бахархошца, моттигерча

Iаьдалца кхетаче дIахьош, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага мехка кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Цхъаькха дош а дийцар, из кхетаче дIахьош. Шахьара вахархо раьза воацаш вар, карарча хана лаьт-таш кьоастадарца дувзадена дешаш ГалгIайчен минимуществонна дIачуденна

хилара. Цо яхачох, цу урхаллено, доалахьара боахам хьатIаязбара каьхаташ кIира шин дийнахьа мара дIачуэцац, цудухьа каьхаташ ханахьа кхоачашдаь далац», - аьлар ГалгIай Республикан кулгалхочо Келаматанаякъан Махьмуд-Iаьлас, ше цу лоархIамеча кхетачен чаккхе еш.

Цо белгалдир, моттигер-

ча министерствога из болх дIабалар бахьан да, лаьтгаш, бокьо а йоацаш, хьалувцаш хилара харцо ханнахьа юхатохар.

Цу юкье Махьмуд-Iаьлас белгалдир, наха лерттIа хьалаш хьакхолла деза, ха йоаеш лела безаргбоацаш, болх вIашагIбелла хила беза, хIара дийнахьа нах тIаэцаш.



Миннаца кулгалхо дакъа лоацаш хилар, ТКВО хоржамашка

Гизданаькъан Ахмад

Пятигорске, «Са мохк. Са истори» яхача музейе гой-тама дакъь тIа дIадихьбар аргIанара Тирка эскара гIазкхий юкъярлон хоржамаш, цига гулбелар тайп-тайпарча гIазкхий организацей, гуллама викалаш. Цига дийца дош дар гIазкхашта юкьера бувзам чIоагIбар, иштта Тирка эскар дегIадара бола никъ чIоагIбар, цу кхетаче дакъа лоацаш хилар ГIалгIайчен миннаца кулгалхо Мизенаькъан Руслан.

«АргIанара доацача Тирка эскара гIазкхий юкъярлон хоржамий дакъь тIа дакъа лоацаш хилар Россе Президентта СКФО дакъь тIа викал ваь Юрий Чайка, Ставрополера губернатор Владимир Владимиров. Кхетаче дIахьош; паччахьалкхен, боажамий совгIаташ делар, Россе Донбасс лораш, тIема операци дIахьош болча гIазкхашта-доакъашхошта.

Гучаьа кхадж тессача, гуш хилар ТКВО керда атаман Пятигорска шахьара Думан депутат, «Терек» яхача бIун командир Савченко Владимир волга. Доакъашхоша къамаьл дир «Терек» яхача бIун бIухоща, тайп-тайпарча мехка моттигашкарча юкъярлоний гIазкхий атаманаьца. ГIазкхаша дийцар тIема мугIарашкара хьал, СВО хьалхашка латтача декхарех», - аьлар Мизенаькъан Руслана «Сердало» газетага.

Хоржамий болх дIахьош, лаьрхIар гIазкхий гуллама юкьера юкъ чIоагIе, цу тIагIолла балха декхараш дикагIа кхоачашде.

ЛоархIаме дешаш дийцар

Султиганаькъан Йоакъан

ДIахойодача хана, тайп-тайпарча балха моттигашка кхоачашде дезача керттерчарех, дийцар вай къаман паччахьалкхе. Из хоамтха «Сердало» газетага бир мехкарча кабинно.

«Дувца оттадаьча керттерча хаттарех дар, шоай лоIаме тIема декхараш кхоачашде баха лаьрхIарашца болх дIабахьар, вай къам мехкадаьккха Сибре дахьийтача денга кийчо яр, Даьхе лораш латтарий денна хетаяь кхетаченаш дIаьхьар. Иштта дийцар, бIаьстан хиш долалуш йолча хана, дIабахьа безача балхах», - йоах тхогарча хоамо.

Цу гIулакха лаьрхIа болча болхлоша белгалду, бехктокхаме дIахьош болча балхо, республикерча паччахьалкхено тIадехка декхараш шоай ханнаьа кхоачашдайтар.

ТIемхошта-афганцашта хетабаь хьокхам дIахьоргба музейе

Гизданаькъан Ахмад

Афганцашта, цар дезалашта лаьрхIа хьокхам дIахьоргба Малсаганаькъан Тухана цIерах йолча музейе. Цига хьокха оттадергда Афганистане хиннача вай мехкахой сурташ, кхьйола хIамаш.

Иштта шоай цIагIара цига хиннача майрача бIухоща лелаяь хIамаш, царна тийна майдилгаш хьачуяла йиш хургья наьха.

«Афганистанерча тIема юкье дакъа лоацаш хиннав 320 вай мехкахо. Цьха моттиг

хиннаяц, царех саг есаралла вига, е моастагIашкаьа ваьнна. Вай къаман беррига къонгаш цIабийрзабац цигара. 12 гIалгIачун вахар хаьдац цу гаьнарча, халача мехка.

ТIема совгIаташ луш белгалваьча 66 бIухочоа юкье ва СССР турпал вола, гIалгIай

республикан хьалхара президент Овшанаькъан Султана Руслан. Царех хIара сага цIераш дегашка, боча йолаш, йоахае еза вай», - дийцар «Сердало» газетага музей кулгалхо волча Саганаькъан Мухьмада.

Шолжерча шоай хIама леладерашта дувцаргда, паччахьалкхено дергдолча новкъосталах

Гизданаькъан Ахмад

Шолже хIама хьадеш болча наьха кхетаче хилар, цига бокьонаш лораяра волча викала дийцар цу тайпарча къаьхьегамца бувзабенача нахIа лаьрхIа йолча бокьонех; зIамига, юкьера бизнес дIахьош бола нахIаьдало хьаллоацаргхила-

рах. Цу кхетаче цар таро хилар дикагIа шоай бокьонаш йовза, шоай доалахьара хIама дегIадоаладара шоай малагIа аьттув ба ха.

«Шолжерча культуран цIагIа 11 сахьат даьлча кхетаче дIайолаелар, цига дакъа лоацаш бар Шолжа-Шахьара администраце кулгалхо

Иумаранаькъан Аслан, цун гIонча Заьзганаькъан Муса. Уж кийча бар шахьара администраце экономика, финансай отдела говзанчашца цьхана, гулбеннарий хаттарашта жоп дала», - аьлар «Сердало» газетага из кхетаче вIашагIьеллараша.

Из болх дIахьош хилара бахьан да, Шолжа-Ша-

хьара предпринимателашта новкъостал дар, паччахьалкхен оагIорахьара шоашта малагIа таронаш хургья царна дIадовзийтар. Вай мохк экономически дегIабооалабара, зIамига, юкьера къаьхьегамца гIулакх хьаллацар керттера декхар да.

Боккхача дезалашта гIо дарах, дийцар республике

Коазой Мадина

Къаьхьегамачи вахара хьал тоадарахи йолча министерствонна кулгал деча МутаIаланаькъан Хьажбикара, республикагарча сенатора БIарахой Мухарбика кхетаче дIайихьар. ВIашагIкхетаре дийцар, «Дезала шу» аьнна чIоагIдаьча укх шера дIабахьа безача балхах, лоархIамедарех. Из хоам газетага бир ювцача министерствос.

Таханарча дийнахьа, Iаьдалгара малагIа тайпа новкъостал латт боккхача дезалашта, дийцар кхетаче.

«2024-ча шера геттара лакха лерхIам болаш дIабахьа беза цу мугIарера болх. Боккхача дезалашта гIо лоаттадар керттерчарех да тахан», - белгалдир сенатора БIарахой Мухарбика.





ГалгӀайчен РДНТ, галгӀай мехкахабаха 80 шу дузаш, дагалоаттама сайре дӀахьоргья

Газданаькъан Ахьмад

ГалгӀайчен халкъа кхоллама цӀагӀа, Сталина галгӀай къам мехкадаккха Юкьерча Азе, Казахстане Юдахийта 80 шу дузаш хилара хетаь, «Вай дицде йиш яц» яха дагалоаттама сайре дӀахьоргья. Цига кертера хурья, РДНТ исбахьален кулгалхочун Абдурзаковгар Аьсета литературно-ашарий композици.

«Оаха белгалдергда, Сталина тийшаболх барах галгӀай къаман тӀаэтта хинна Іазап, цу хана Сийлахь-боккха Даьймехка тӀем тӀа моастагӀох латаш, вай къаман къонгаш хилар. Уж, денал долаш, тӀема мугӀарашка латтача хана; из унзара хоам царна тӀем тӀа хеза хиларах дувцаргда. Литературно-ашарий композици галгӀай къам юха мехкадалара бӀаьха никъ бувцаргба, уж шоай вахара овла болча кхачарах а дувцаргда.

Юххера а, белгалдергда, кастта галгӀай паччахьалкхен 100 шу дузаш хиларга тахан кийчо еш хилар. ГалгӀай къаман карагӀдаьннар дувцаш, Росссе Президентта В.В. Путина белгалдир: «ГалгӀайче хоза культура, Іадаташ, начӀал дола нах баха лаьтта да. Оаш доккхал де деза дукхача денал долча ноахалах, Іилманхоех, паччахьалкхен болхлоех, боккъонца болча къаьхегамхоех, культуран, искусствон болхлоех, цар юкьеденад ерригача Росссе, хьамсарча мехка исторен дакъа...», - аьлар «Сердало» газетата ГалгӀайчен халкъа кхоллама цӀагӀа.



ГалгӀайчен миннаца къам мехкадаккхарах лаьца йолча дикагӀча очерка яхь дӀахьу

Ужахьанаькъан Хьамзат

ГалгӀай къам Юкьерча Азе, Казахстане Юдахийта, мехкадаккха 80 шу дузаш, республикан дешархошта юкье дикагӀа йолча очерка яхь дӀахьу, из хетаь я галгӀай

къаман исторен балан денна.

«Яхь дӀахьоргья саякура бетта 20-ча денга кхаччалца, цига дакъа лаца йиш йолаш ба республикан 7-11-ча классашка багӀа дешархой. Яхь балхаш хьайдергда, министерствон

электронни адресах minnats@ingushetia.ru. Яхь хьалех ха йиш я тха лаьрхӀаца сайтага гӀолла», - аьлар «Сердало» газетата ГалгӀайчен миннаце.

Адамашта лоалургдоацаш дола Іазап гӀадера 1944 шера саякура бетта 23-ча дийна-

хьа галгӀай, нохчий къамашта. Йоккхача халонех чакхдаьлар галгӀай къам, дукха адам къаьстар, бакъда шоай мехка юха цӀабахкарах йола уйла цӀаккха ца юташ, юха даьй баьхача мехка баьлар уж.



МагӀалбике дийцар, шоай шахьара куц-сибат тоалуш хиларах

Газданаькъан Ахьмад

МагӀалбике дика кхоачашьеш я «Шахьара дика хьалаш хьакхоллар» яха федеральни проект, «Фусам, шахьара хьалаш» яхача къаман программа чуйоагӀаш я из. Из иштта хилийтара, 2021 шера шахьара Іаьдало кхайкарал дир шоашкара масалгойта безам хиларах, про-

екта чубоагӀаш ворхӀ урам тоабир, цун бахархой вахара хьалаш а цунца тоабир. Уж дӀаболабелар Трудовой оалача урамгара, из ба МагӀалбика малхбузен дакъа тӀа.

«Деррига чулоацаш дӀахьоча балха чубоагӀаш, хьалхарча аргӀагӀа гӀаш лелача наха лаьрхӀа никъ Юбиллар,

сердал а чуйиллар. Йоачан йолча хана хьаовш дола хий дӀадахийтара йола моттиг а тоайир. Ремонт йистейоалаш, дерригача урамашка асфальтобетона оаса биллар наькъ тӀа», - аьнна, белгалдаьккхар администраце зарбан болх лелабераша.

Бахархоша, дика хеташ, тӀайицад уж балхаш дӀадахьар, цул совгӀа, царна

лоархӀамедар да шахьара бахархой вахара хьалаш тоалуш хилар. «Шахьара дика хьалаш хьакхоллар» яха программа хилар бахьан долаш, МагӀалбика бахархой таро хилар хоза тоадаьча урамашка баха, кхераме доаца гӀашлой наькъаш тӀа лела, дикача транспортаца дӀа-юха аха.



ГІалгІай мехка лаьца боахкача наха, кхадж тасса бокъо лургья

ГІазданаькъан Ахьмад

ГІалгІайче гІолла йолча Росссе ОФСИН урхалленашка кхадж тассара хьакъехьа, лаьца боахкача наьха бокъонех дийцар, кастлуш Росссе Президентта хоржамаш дІахьош хиларца дувзадenna Илдарха-ГІалан избиркоме. Кхетаче дІахьош дакъа лоацаш вар ГІалгІай Республике гІолла йолча Росссе ОФСИН сага бокъонаш лораяра уголовни-кхоачашдара даькъ тІа кулгалхочун ГІонча вола Харсенаькъан Азраил.

«Балхаца ювзаенна дІайихьача кхетачене керттера дийца дош дар, цІагІара арабала бокъо цалуш, иштта лоткъам эчаца моттигашка, хувцавалара центре лаьца боахкача наьха кхадж тассара бокъонаш лораяр. Кхетаче дІахьош, доакъашхоша дийцар кхадж тоссаш дІабахьа безача балхах. Керттера лоархІаш хиннар дар, кхадж тассара йола оборудовани чулаттаргІола моттиг кийчъяр.

Иштта дийцар кхадж тасса хьабоагІача наха доагІаш дола хьалаш хилитта дезарах, хьалхашка латташ дола декхараш кхоачашде дезарах. Гойтама материалаш хургІола моттиг а кийча хила еза, аьнна, белгалдир кхетаче. ДІахо хаттараш тохкаш юкьедаьлар кхадж тасса йиш йолча нахага хоам бе безаш хилар, нахага из дІакхайкадар, уж цу дийнахьа дакъа лаца кийча хургболаш», - аьлар «Сердало» газетага Илдарха-ГІалан администраце зарбан болх лелабераша.

Южхера а, болх йистебоалаш, дийцача хаттарий чаккхе йир, цига тІайцар, кхадж тоссаш дола денош лакхача боарам тІа дІадахьара, наьха бокъонаш лораяра, царна паргІато хилийтара де дезачох.

ГІалгІайче кийчлуш я Росссе Президента хоржамаш дІадахьа

ГІазданаькъан Ахьмад

Росссе Президента хоржамаш дІадахьа кийчо яра хетаяр МагІалбика кхален администраце дІайихьа хинна кхетаче. Цига дакъа лоацаш хиннача Йовлой Мусас бел-

галдир, кхадж тассара болх дІацІоагІбар лоархІаме да, аьнна, иштта цо хьалхадаьккхар массе оагІорахьара цу балха эшаш дола хІама кхоачашдаь хила дезилга, цу хоржамий даькъ тІа массанахьа дІахьош бола болх хІама гой-

тача камерашца Іалашбаь хила безилга.

«МагІалбика кхален хоржамий комиссе доакъашхошта, из проект дІахьош тІахьажа безарашта хьалхадаьккхар цар бокъонаш малагІаш я, хьалхаш-

ка латта декхараш а довзийтар. ДукхагІча даькъе дийцар дар наха юкье дІабахьа безача балхаца дувзадenna хаттар», - аьлар «Сердало» газетага доал деча даькъ тІа зарбан болх лелабераша.



Куран тІарча атаманаца, кхетаче йир республикан парламенто

Султиганаькъан Йоакъап

ГІалгІайчен парламента спикера ГІонча, къаман политикахи, дин оагІон моттигашкарча, нахацарча бувзамахи йолча комитета кулгалхо волча Паранаькъан Руслана кхетаче дІайихьар, куран тІарча атаманаца Алёшин Игорца. Из хоам «Сердало» газетага

бир, республикерча Халкъа Гулламо.

«Иштта цу кхетаче дакъа лоацаш хилар вайцигарча гІазкхий ГІулакхех йолча суда оагІон кулгалхо вола Кузнецов Александр. Цига дийцар, республике бахаш болча кхыча къамий наьха бокъонех, Росссе гІазкхашца РФ лелаеча по-

литиках, иштта кхыдолча лоархІамедарех.

Къамашта юкье хила безача бувзамахи, бартахи, Іадаташ а культура а лораярахи дийцар гулбеннараша. Иштта белгалдир; кхувш латтараш спорта юкьеозаш, дешара оагІонцарчеи культурани кхетаченашка дакъа лоацаш хила беза, аьнна», - йоах тхогарча хоам.

Паранаькъан Руслана дийцар, къамий викалашца боагІаш бола болх дІакхяхьарах; къамашта юкьера хийрал, цабезам боацаш, вІаший барта болаш бах нах тахан, аьнна. Иштта йола кхетачеш цІоагІа лерхІаме я, юкьера бувзам ца хадийташ, дукха моттигаш чулоацаш йолча РФ вахар тоадара ГІулакха юкье.



Хоза эттача хано кѡахьѡга арабаьхаб нах

Султиганакъан Йоакъап

Арара хаоттам кѡахьѡга-ра, балхаш дара бахархой тІахьѡхаш ба. Дала хоза дайтача деношца сакъердалуш, шоай дозув цІенде арабаьннаб ГІажарий-Юртара бахархой. Из хоам тха газетага бир Шолжа кхален администрате.

«Дукха нах арабаьлар, из беркате гІулакх хьаллаца. Хоттех накъаш цІендеш, нувхаш дІакхухьаш, гаьнаш тІара Іолийга доакъаденна саьргаш доагадеш, кѡахьѡгар наха. Чу ца водаш, болх беш валла доагадеш да Дала вайна дайта денош», - йоах тхогарча хоамо.

Белгалде деза, иштта дола кѡахьѡга шоатта республикерча тайп-тайпарча моттигашка дІахьош долга. Берригаш цѡа барт кхийтта арабаьнна, дІахьоча балхо дог гІоздоаккх, бІарг хьоасташ лостам отт гонахьа.

Даьла духьа цІий дІачутеларах хулаш болча пайдах, дийцар колледжа студенташта

БІарахой Муслим

Іарпенакъан Ювсапа цІерах йолча колледже дІайихьача кхетаче дийцар, Даьла духьа цІий дІачутеларо доаржадеча, хам баь варгвоацача дикаех. ЦІий дІачуийдеча республикански станцера баьккача болхлоша, Хамхой Лидас кулгал деш, дийцар хьехархошта, студенташта, мел лоархІаме, унахошта гІо деш гІулакх да цІий дІачутелар. Из хоам «Сердало» газетага бир колледжа болхлоша.

«ЧІоагІа беркате хилар из кхетаче. Кагирхошта дайзар цІий дІачутеларца дувзаденна дуккха лоархІамедараш. Дог айденна бола кагирхой чІоагІо яь бар, дІахо дІайодача хана а, цІий дІачутелаш, из беркате гІулакх доаржаде, ма хулла дукхагІа нах цунна юкьеоза», - йоах тхогарча хоамо.

Кхетаче йистеяьлча, берригача студенташа, хьехархоша Даьла духьа цІий дІачуделар.

«Къилбаседа Кавказа россеташа» 2024 шера дІахо болх бе лаьрхІад, декхар хьагулдеш

Муса Алов

«Къилбаседа Кавказа россетий» филиал 2024 шера дІахо ший болх дІабахьа лаьрхІа я, нахага доалаш дола Іаьдала токаш доагІа ахча хьадаккхара йола моттигаш дІахьош, цо иштта гучадоаккхаргда, цѡаболча бахархоша бокъонах доацаш электроэнерги йоагаеш хилар а. Цу тайпара хулаш дола зе юхатохаргда энергетика даькъ тІа кѡахьѡгаш болча говзанчаша, цунца цѡана мехка хьалуш йолча электроснабжене дикал а тешаме хилар а лакхдергда цар, цул совгІа, иштта хьадаккха ахча энергообъекташ тоаяра, кердаяхара дІадохийтаргда.

Тока болхлой баха хилар Наьсаре тІахьожаме болх дІабахьа. Из болх дІабахьа лаьрхІар Горчхананакъан, Цисканакъан урамашка, хІана аьлча цу урамашка бахача наха шоашта электроэнерги лоаттаеча организациена хьа ца луш даьлла декхар дар 2,4 миллион сом. Энергетикашца цѡана болх беш хилар, кѡаман телерадиокомпане корреспонденташ. Болхлой тоабо хьалхарча арІагІа счѡтчикашка хьожаш бола болх бир, уж хьаьста хиннайий а, технологех йоагІаш уж оттаяьий



а, ток кѡайлагІа чуйиллайий а, кхычахьа гІолла хьачутессайий а хьожаш, болх дІабихьар цига. Геттара юхамачахьѡбаьнна кхестача, Іаьдала ахча хьа ца луча нахаца болх бир, царна декхар хьацадаларах малагІа бехк бергба хьалхадоаккхаш. Цу тайпарча цѡаболча наха шоашка доалаш дола Іаьдала ахча цу моттиге хьаделар, цу даькъ тІа из болх дІабахьарах 146 эзар сома кІезигІа хилар декхар. Декхар хьа ца лу дукха ха хиларах, шин вахархочун сердал Іоходайир.

«Йоагаьча электроэнергех Іаьдала декхар оаха хьадоаккхаш хиларо таро

лу, бисарашта электричествоца Іалашо е, мехка из болх лертгІа лоаттабе, гІирс тоабе, кердабаккха вІаштІехьадоал», - аьлар «Ингушэнерго» филиала кулгалхочо ТІоаршхой Рамзана. - Цѡаболча наха шоай ханнахьа токаш доагІа ахча хьалуш цахиларах, республиканна Іаткъаш хул: электричество лоаттаяра болх эсала латташ хилча; наьха цІагІара токаца леляю оатхалаш йохаш а лелхаш а моттигаш хул, цул совгІа, наьха вахара а кхераме да из».

«Къилбаседа Кавказа россетий» - «Ингушэнерго» филиала хьалхадоаккх; ший ханнахьа йоагаьча светгах

доагІа Іаьдала ахча дІадалар (бетта 10-ча денга кхачале, тІехьа тІайоагІа рассечени чот хьатІаялехь) чІоагІа лоархІаме да, аьнна. Ахча дІадала йиш я наьха хьашташ кхоачашдара йолча центре гІолла, «Свет Онлайн» яхача телефона тІа йолча приложенех, «Доалахьара кабинет» яхача компане сайтага гІолла, иштта кхыча, ахча дІачуэцаш йолча пункташка гІолла. Нагахьа санна цѡадолча бахьнех абонент деррига декхар дІадала кийча веце, из ший доазон тІа ток лоаттаеча отделене ваха веза, ший декхар дІадалара хьал аттача даккхийта дагахьа.



Магасе тІахьожаме болх дІахьу полице болхлоша

ГІазданакъан Ахьмад

Магаса полицейскеша рейдаш ю, уж еш хилара бахьан да, юкъара вахар, кхерамзле лораяр, иштта административни кхоачамбоацараш юхатохар. Болх дІахьош керттера терко тІайохийт, накъашка

лелара бокъонаш лораяра, водителаша бокъонах хила дезачул дукхагІа машиний кизгаш баьддеш хилара. Полицейскеша иштта юхатох, паччахьалкхено хьаенна машина номераш тІайоацаш лелераш.

«Цу тайпара рейдаш дІахьош хилар - из, бокъонаш телхаераш гучабоахаш хиларал совгІа, водителашта бокъонаш лораш хилар мел лоархІаме да хьалхадоаккхаш да», - аьлар «Сердало» газетага рейда доакъашхоша. Бокъонаш лораяра болхлоша хьалхадоаккхар Магаса ба

хархошта, хьаьшашта; накъа кхерамзлен бокъонаш лораш езаш хилар.

Нагахьа санна административни бокъонаш телхьяь хуле, машин лелаяра йола бокъонаш дІайоахаргья, иштта гІод а тохаргда.



ГалгIай мехкарча «Кавказ» яхача федеральни накъ тIа, цхьа саг леш моттиг нийсьелар

ГIазданаькъан Ахьмад

Укх деношка «Кавказ» яхача федеральни накъ тIа, 585-ча километре, накъа хатар хилар.

ГалгIайчен Наьсарен кхален Яндарена юхе «Мерседес-Бенц» яха машин тIакхийтар шийна духьайоагIача КАМАЗ оалача машина, иномарка тIа ваьгIа водител, човнаш чIоагIа хиларах, цу моттиге велар.

«Яндарена юхе из хатар нийсденнача моттиге, баьхан малагIа да тохкаш ба полице болхлой», - аьлар «Сердало» газетага ГалгIай Республике ГIолла йолча Россе МВД автоинспекце.

ЛоархIаме никъ тоабе лерхI 2024-ча шера

Султиганаькъан Йоакъап

«Кхераме доаца дика накъаш» яхача къаман проекта ГIолла тоабе лерхI укх шера Наьсар-Кертен оалача урам тIара никъ. Цох лаьца дийцар вай Мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас, дукха ха йоацаш хьакимашца дIайихьача кхетаче. Из хоам «Сердало» газе-

тага бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Накъаш тоадеш дIабахьа безача балхага, кийчо еш латт. БIаьстан ха хьаоттарца тоабе болабергба, Дала аьннадале, Наьсарерча Наьсар-Кертен оалача урамера лоархIаме никъ. 10 шу совгIа ха я из моттиг, тоа ца еш, латта.

Къаман проектага ГIолла, куц хувцалуш латт вай шахьарий, юртий. Дуккха а беркате а хувцамаш гу вайна тахан унахIенон, дешара, культуран оагIонашка. Тахан вай аьттув ба накъаш дикка тоаде, кердадараш Iодакка», - белгалдир вай Мехкадас, хьакимашка къамаьл деш.

Иштта цо тIатехар, накъашкара кхерамзле лора-

яра тIехьа эггара керттера дакъа накъий хьалага кхоач, аьнна. Наьсар-Кертен оалаш бола урам дукха машинаш лелаш моттиг я. ЛоархIаме, дукха нах тIалатташ балха моттигаш я цига.

Накъий ГIулакхех йолча министерствон болхлоша лаьрхIадох, кIоагаш доаккаш, телха никъ гургбац вайна цига, тIехьа тIайоагIача хана.

ВорхI шера набахта валла ха техар зуламхочоа

Султиганаькъан Йоакъап

Иаьдала болхлочоа низ беш, духьале яьча; ший цIен-наьна могашала зе даьча зуламхочоа, набахта валла 7 шу ха техар. Из хоам «Сердало» газетага бир республикерча СУ СК.

«МВД болхлоша дIабихьача тохкама балхах, 2023-ча шера акхан хьалхарча бетта 1-ча дийнахьа, Наьсарерча ше вахача квартире цIен-наьнаца дов даьлча, цун могашала зе деш хIамаш йийттай цо. Массехк кIира цул тIехьагIа даьлча, сага го йиш йоацаш дола цун сурташ гаргарча нахага дIакхьийтад, тIаккха интернета оагIонашка Iочуувттадаьд», - йоах Иаьдала болхлоша.

Из деррига кхостадаьчул тIехьагIа, Наьсарерча ОМВД ше Iочувоалавича, цу чурча Иаьдала болхлочоа низ баьб. Деррига тохкаш болх дIабихьачул тIехьагIа, ворхI шера набахта валла ха техай судо цхьаккха хIама бе доацаш, эь дайна кхестача зуламхочоа.



Эггара чIоагIагIа эшаш йола проект дIайолае лаьрхIад вайцига

Ужахьанаькъан Хьамзат

ГалгIайче кийчлуш ба республике чIоагIагIа эшаш йола проект дIайолае, «Шолж» яхача цIихезача агрокомплекса шоллагIа аргIа, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехка кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Агрокомбинат Шолж» ООО директорий совета кулгалхо-

чунца Iалбаканаькъан Хьажбикарца дийцар, юртбоахама йоккхача проекта шоллагIа дакъа болх бе дIадоладарах лаьца. «Агрокомбинат хьалгьара хьалхара дакъа чакхдоаккхаш новкъостал дир Кьилбаседа Кавказ дегIакхувлара корпорацие. Из таханарча заман теплични комплекс я, бIарчча шера цига баьцадаараш кхеду», - аьлар ГалгIай Республикан Кулгалхочо, цу лоархIамеча, республи-

ке йоккхагIа йолча АПК балхадувцаш.

Махьмуд-Иаьлас белгалдир, таханарча хана йоккхача мах беш йолча центрашца, кхьметтел Урале, Сибре ший продукция лоаттаеш бувзам болаш хьайоагIаш из хилар, цул совгIа, продукце дикал лакха а кхьча моттигаша дIаехаш а я, аьлар цо. Карарча хана, мехка Иаьдал, боахамаш, урхалленаш уйла еш я, вай доалахьар-

ча, «хими оала молхаш» тоханза долча баьцадаарашца бахархой Iалашбара. Агрокомплекса шоллагIа дола дакъа балха юкьедалар, иштта «Тихая» яха электроподстанци хьалгьар - ГалгIайчен лоархIамеча проектех я. Из социально-экономически оагIорахьара мохк дегIабоалабара тайп-тайпарча доакъош тIа дика толамаш дахара масал да.

Шолжерча хьун боахама болхлой, хьунагIа бийсан малагIа хьал да хьежар

Газданаькъан Ахмад

Шолжерча хьун боахама болхлой лаьрхIа арабаьлар, Оалкамарча хьун даькъ тIа бийсан фу хьал да хьажа. Из болх къаьстта бийсан дIахьош хилара ба хьан дар, бокьонах доацаш наха шоашкара хьу тедаш, хьуна зулам деш хилар, цо ший оагIоракьара республикан экологена доккха зулам дар.

«Болх дIахьоча юкьа, бокьонах доацаш хьу тедаш, е кьыдола балхаш деш йола моттиг гучаяланзар. Из кхален бахархой хьунаш лелаярца бехктотхаме хилар да.

Цунца цьхана, хьун боахама болхлоша беррига кхален бахархой тIахьех, цу деша уж терко еш хилара, бокьонах доацаш цар хьу цатедара, гаьнаш цахерцайра. Хьун даькъ тIа бокьонах ца доагIаш дола гIулакх леладарашта духьала административни гIод тохарал совгIа, уж иштта бехктотхаме а озаргба, республика хинна зе царгара хьа а дехаргда», - аьлар «Сердало» газетага Шолжерча хьун боахама.

Хьун боахама болхлоша, моттигера бахархой тIахьех, хьунаш лораяра, кхоачамбоацараш юкьецадитара, тIехьа тIаьоагIача тIехьенна уж йита езилга кхета а деш.

Г О Б Ъ Я В Л Е Н И Е

Минсельхоз Ингушетии информирует о возможности предоставления на праве аренды:

1. Земельный участок с кадастровым номером 06:04:0000002:1233 общей площадью 1000000 кв.м., Российская Федерация, Республика Ингушетия, Назрановский муниципальный р-н, с.п. Кантышево в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

Граждане и (или) крестьянские (фермерские) хозяйства, заинтересованные в предоставлении указанного участка, имеют право в течение тридцати дней со дня опубликования извещения подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка в будние дни с 09:00 до 18:00 по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, 8.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, 8, контактный телефон: 8(8732) 22-60-26.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений - 09:00, 16.02.2024 г., дата окончания приема заявлений - 18:00, 18.03.2024 г.

Беркат даржар

Ахархой оагIув хьаллацаро беш бола пайда

Газданаькъан Ахмад

ДIабихьача тохкама балхо хьаьхокх, дIадахача шера юртбоахама хьал хьаллацара 94 млн совгIа рузкъа дIадахийта хилар. Гранташца новкъостал даро дикка меттаоттадаьд юртбоахаме къаьхегарий гIулакх. Беркатча федеральни проектага гIолла дIабихьа боккха болх ба из. Иштта доккха дакъа лаьцад цу оагIон юкье юртбоахаме къаьхегарашта гIо деш йолча къаман проект.

«Юртбоахама гIулакх хьаллацаро министрствон болхлоша белгалдечох, федеральни оагIонцара цу гIулакха хьождаьр 93, 388 млн сом ахча да, моттигерча оагIонцара - 943 эзар сом ахча. Цу ахчан юкьера 50,7 млн сом фермерий оагIув хьаллоацаш, юрташка из гIулакх дегIадоаладеш дIадахийтад. Ахархой, фермерий боахамашта гранташца гIо деш даь новкъостал да укхаза дувцар. 42,7 млн сом хьожадир цу лостамагIа къаьхегарашта, цар дайначох ах меттаоттадеш. 900 эзар сом къоастадир юртбоахама коопераци, фермерий оагIув хьаллаца. Паччахьалкхено новкъостал дир 95 ахархой-фермерий боахамашта, юртбоахама беркат доаржадеча ворхI кооперативанна», - хоам бу Мехкадаь, республикерча паччахьалкхен зарбан болх лелабераша. ДIадахача шера доккха гIо лоаттадир вай паччахьалкхено боккха боаца

юртбоахам лелаберашта а. 103,1 млн сом субсиди хьождаьдар цу оагIонна лаьрхIа.

Ахархой къаьхегаме тайп-тайпарча боараме хIама хьадеш барашта, проекташ йоржаеш, дIадахийтар из ахча. Эггара керттерчарех да ала мегаргдолаш да, дезала фермай оагIув хьаллоацаш гранташ ялар. 65, 2 млн сом ахча дIадийкъар 51 дезала ферманна юкье. Шоай болх дIабахьа эшаш мел дар Iалашде аьттув хилар цу мугIарерча къаьхегамхой. Йоккха терко йир юртбоахамерча кооперативашта. 37, 9 млн сом ахча хьожадир царна, хьахулаш дола беркат ма хулла дикагIа, дукхагIа хилийта лаьрхIа.

Мехкарча паччахьалкхено шийна хьалхашка оттадаьча керттерча декхарех да, республикерча юртбоахама хьал ма хулла тоадар. Белгалде деза, цу хьаьхожадеча ахчо боккха аьттув бенна, дуккхача хIама хьадеш къаьхегарий шоай болх тоабе таро хиннилга. Гранташца гIо даро ахархошта аьттув белар шоай балха тIа эшаш йола, тIехьарча хана яьнна хIамаш эца, дIадувш дола ялат дикагIа хьувкъаргдолаш мел эшар кхоачашде, цунга хьежжа дуккха дукхагIа беркат чуэца. Субсидеш бахьан долаш, Даьла къахетамца, къаьхегаш боахкарий шоай хьал тоаде аьттув хилар.

«Юртбоахам вайна чIоагIа лоархIаме ба, унахIена кхача боаржабе йиш хиларах. Тахан доккха новкъостал лоаттаду



цу лостамагIа къаьхегарашта», - белгалдаьд вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас. РФ президентагара, паччахьалкхенгара хьадоагIа новкъостал тахан вайна боккха толам луш да. «ЗIамига а доккха а шоай хIама леладу моттигаш дегIакхувлар» яха «ЗIамига а доккха а шоай хIама леладар» оалача къаман проекта чуйодача федеральни проектага гIолла, вай тахан аьттув ба юртбоахамерча хIама хьадеча моттигашта доккха новкъостал лоаттаде, цар болх дикагIа дIагIоргбар юкьекхувла. Юрташца къаьхегарашта гIо лоаттаде хьож вай тахан.

Цу гIулакхо унахIена кхача хулийт республике». Мехкадас белгалдаьчох, вай кхетаду, программашка гIолла дIабихьача балхо вай

мехка дикка пайда баьлга, наха керда балха моттигаш Iалашгьаьлга. Бакьда хьахинначох кхоачам хинна Iе йиш яц вайга.

Могаш дола гIо де деза ахархошта, керда проекташ йоржаеш къаьхеге деза. Вай массане кхетаде деза, хIара дIадахийтача сомо республиканна боккха пайда бергболга. Вай мехкахошта массайолча ханашка лайнад лаьтанца къаьхеге, къаьхегарга хьежжа хиннад хьахулашдар а. Юртбоахама гIулакх, хьаллоацаш, дIадахьа дезарех да. Из оагIув боагIача боараме теркалбеш, хьинаре, безамца къаьхегаш вай дIадолхе, воаш хьакхедаь унахIена даараш хургда вайга, цунга хьежжа, кхьийолча моттигий хьал а тоалургда.



ГIалгIайчен студенташа дийцар, Кьилбаседа Кавказа Илман ишколах

Ужахьанаькъан Хьамзат

ГIалгIай паччахьалкхен университета физико-математически факультета студенташа дийцар; Селашкахьара, ГIалгIайчера, Кьилбаседа Хирийчера къона Илманхой «Iарамхи» курорте гулбаларах

лаьца.

«Карарча шера хинна тема хетаяь яр физика даькъ тIа кердадараш лахара. Квантови механика, геометрех, топологех йола говзал Iомайир оаха, иштта тхона дайзар физика даькъ тIа Илма тохкама бал-

хаш. Илман ишкол дика на-къайоалаш я Илма-тохкама болх беча кагирхошта, цига таро я поалхам йоккха йолча говзанчашца цьхана Iомабала, кердадараш юкьедаха, царцара бувзам дIахо лелабе», - аьлар «Сердало» газетага цига хинна-раша.

Берашта лекци эшаш хилар Москверча физико-технически института (МФТИ), Лакхарча экономика ишкола (ВШЭ) хьехархой, иштта российский физик, Россе Илман Академе профессор, дуненна цIихеза Овшанаькъан ТIахIир.



Вай мехкахочо сурт дилларах бола говзанч-хъехам белар ВДНХ

Газданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен къаман библиотеке, Пушкинах лаьца дийцар дешархошта

Газданаькъан Ахьмад

Саякура бетта 10-ча дийнахъа Росселгалду цIихезача эрсий поэта, эрсий метгала цу заман литература хьакхеллача Пушкин Александр Сергеевич (1799-1837) дагалоаттама ди.

Из ди белгалдоакхаш, Янданаькъан Хамарзий Жамалда цIерагIа ГалгIайчен къаман

библиотека болхлоша, «Дешархошта культура» яхача Еригроссе боахамашта юкьерча дешара проекта чуйоагIаш, Шолжерча №1 йолча юкьерча ишколе, хъехархочунца Шаданаькъан П. цхьана экскурси дIайихьар. Къаман библиотекекан литература лорадара йолча отдела кулгалхо Шаданаькъан Лизас берашта дIабовзийтар шоаш беш бола болх. Къонача дешархой аьттув баьлар, ара-

дувлаш дола книжкаш мишта лораду, мичахъа леладу ха, иштта библиотекекча берий книжкаех лаьца а духка кердадараш дайзар царна, цул совгIа, царна бовзийтар библиотекекан болхлой хIара деннара болх.

Экскурси дIахьош, берашта байзар Пушкин А. С. 225 шу дузаш хилара хетабаь книжкай гойтам, иштта дешара зале кийчдаь кхыдола гойтама балхаш», - аьлар «Сердало» газета-

га ГалгIайчен керттерча библиотекекан зарбан болх лелабераша.

Дешархошта дийцар, Пушкина эрсий метгала, литература дегIадоладеш доккха дакъа юкъедена хиларах, дунен литературан дакъь тIа цо ший моттиг хьалаьца хиларах. Бераша боккхача теркамца ладийгIар поэта бер долаш а кхувш воагIаш а хиннача вахара исторега, цун валарах лаьцача дувцарга.

ВДНХ дIайихьача кагирхой кхетаче дакъа лоацаш хилар ГалгIайче, из «Росси» яхача Халкъашта юкьерча гойтама-кхетаченна чуйоагIаш яр, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Москверча ГалгIайчен массазарча викалаша. Вай республиканна хетаяьча оагIон тIа, сурташ дехкарах говзанч-хъехам дIабихьар бIарччача дийнахъа, цох кхетачен боккьонца йола хозне хилар, дукхача наьха терко тIаозаш.



«Классера кхетаченаш» дIакхухъ вай дешархошца

Гаьгенаькъан Марина

Доккха толамаш доахаш, шоаш хьаййчача наькъ тIа хьинаре къахьегаш болча кагирхошца кхетаченаш дIакхухъ дешархоша «Хьалхарчар болам» яхача еригача Россел берий, кагирхой мехка оагIон доакъашхоша.

Укх наькъа, Эбарга-Юртарча №1 йолча ишкола дешархошца кхетаче е вийхар вар Даьла духъа гIо деш лелача наьха оагIонна кулгал деш вола Галай Назир. Из хоам «Сердало» газетага бир цу моттигерча зарбан болх лелабераша.

«БархI шу совгIа ха я Галай Назира цу моттиге къахь-

га. Цу юкъа цунна духка дайзад, Даьла духъа гIо деш лелача наьха вахарера, дуккхача лоархIамеча хIамай зем баьккхаб. Дешархошца къамаьл деш, Назира дийцар, «гIо деш вар» яха дешаш ший вахаре мишта гучадаьлар. Цу оагIонца болх беш даьхача толамех, малагIа хIамаех лора-

вала веза из болх дIахьош, дийцар цо дешархошта», - йоах тхогарча хоамо.

Йоккха терко тIайохийташ дийцар, кагирхой гулакхех йолча комитете болх беш йолча грантови проекташ оттае, йоржае Юмабеш йолча проектни ишколах.

«НачIал долча суртанчаца Куштанаькъан Эльмирайца цхьана, хьаьший таро хилар искусствон дуне довза, шоай кхоллам гойта. Говзанч-хъехам дIабихьар паргIатта, хIара доакъашхочунна ший кхоллама тIехьале хьагойта таро а луш, безам тIабодаш. Цу юкье дакъа лаца безам болаш вена саг, хIаравар таро йолаш хилар ший кулгашца докхий картинаш хьаде, Эльмира тIахьожаш, дIахьош бар из болх», - аьлар тхоца къамаьл даьчо.

Куштанаькъан Эльмирас ший балха говзал йовзийтарал совгIа, массанена шийгара масал делар, царна бIаргагуш сурташ а дехкар. Цун говзанч-хъехаме дакъа лаца хьабаькараш цецбаьнна бар, йоккхача терконца хьежар уж Эльмирас дIахьош хиннача балхага.

Говзанч-хъехамга хьежачул тIехьагIа, берригаш а дIаухар, шоаш цу даькъ тIа кердадараш Юмадаь хиларах раьза болаш. Из говзанч-кхетаче цIаккха йицлургIоацарех яр, цига хьабаьхкача наьха аьттув баьлар кхоллама, искусствон хозал го, шоашта фу хов хьажа.



ГалгӀайчен
Ний яха
лоаман
юрт тоаяра
проекта, лакха
мах оттабир

Газданаькъан Ахьмад

«АСМ Групп» яхача компане дӀахьош йолча лоаман ГалгӀайчен архитектурни Ний яха юрт тоаяра йолча проекта, «ДӀадахар, хӀанзардар» яхача даькъе кхоалагӀа моттиг а диплом а делар; Москве дӀайихьача «Брестски урам тӀара цӀа» яхача VI Халкъашта юкьерча архитектурни фестивале.

ГалгӀайчен лоаман хозача моттиге латта архитектурни Ний комплекс я мехка исторически, культурни тӀехьале. Фестивала кхелахоша лакха мах оттабир, из проект, хоза кеп йолаш, тоаян хиларах, цун социальни лоархӀамах, архитектурни тӀехьале иштта лораеш хиларах, из юха метта-оттаярах. Диплом денна хилар а, кхоалагӀа моттиг яккхар а, «АСМ Групп» яхача команда лакха говзал хилар чӀоагӀдеш да.

Цо тӀехьара тӀа белгалду исторически тӀехьале лорае езаш хилар, ший аргӀагӀа из накъайо-ал мехка туристически оагӀув дегӀайоалайра, бахархой дешара а культурни а боарам лакхбара.

Белгалду, проекта новкъостал деш я, «САФМАР» яха дика гӀулакхаш леладу ганз. «АСМ Групп» яха проект ГалгӀай къаман дӀадахача бӀаьшерен кхерах яь Галаш юха метта-оттаяра, уж лораяра дола балхаш дӀахьош я.



«Каьхат» яхача фильма дӀахора доакъош доахаргда Санкт-Петербурге

Ужыхьанаькъан Хьамзат

ГалгӀайчен кино доаккхаш йола тоаба Санкт-Петербурге болх бе яхай. ГалгӀай паччахьалкхен 100 шу дузаш, киностуде «Каьхат» яха фильм йистедоаккхаш да. Цунца го йиш хургья, Сталина гӀалгӀай мехкабьахача халача ханашка нийсденнар.

ГалгӀай къаман кино-

студе кулгалхочун, балха говзал йолча режиссера Іамарханаькъан Амура кхетаче хилар Кьилбаседа-Малхбузен федеральни куран тӀарча масазарча викалашца, республикан кагирхой комитета болх-лошца.

«Кхетаче дӀахьош, Іамарханаькъан Амура дийцар кино доаккхаш шийна нийс-луча халонех, иштта ерригача фильм доаккхача тоабан,

йовхьамаш ловзаерий балхах. Кхетаче гулбеннараш цецбаьнна бар, селлара дика из болх бе цун влаштӀехьадаларах, цар белгалдир, шоаш хьежа сюжет боккъонца хиннар дувцаш йолга, цу тӀа Россе дукхача моттигашка, кхьметтел советски ханашка хиннача мехкашка ухаш, чӀоагӀа болх баьхилар», - аьлар «Сердало» газетага ГалгӀайчен миннаце.

Санкт-Петербург кино

даккхара цаховш хержаьц. Іамарханаькъан Амура фильм доаккхача тоабо укхача 70 шерашка хиннар дувцара геттара дика йоагӀаш йола моттиг лехаяр, цудухьа цига доах цьа-дола доакъош. Столицан кьилбаседа оагӀорахьа цу фильм тӀехьара доакъош доахаргда. Цо таро хулийтаргья хьажархой, дӀаьхача ханашка хинна вахар го.



«Догарий тоадалар» дувцаш бола гойтам хьабеллаш ба вайцига

Газданаькъан Ахьмад

ГалгӀайчен Малсаганаькъан Т. Х. цӀерагӀа паччахьалкхен мехктокхаме музее, «Догарий тоадалар» яха гойтам хьабеллаш ба.

Цига го йиш хургья, уж наха юкье леладе даьлча денз, таханарча денга кхаччалца дола догарий истори. Гойтаме тайп-тайпара догараш, цар кепаш а уж хьадаь аьшк а го йиш хургья, цига дувцаргда, ха дӀа мел йода уж мишта хувцалуш хин-

над, адам дегӀадарца мишта дегӀадоагӀаш хиннад диг леладара гӀулакх.

«Гойтаме гуш хургдолча хӀара догара ше-ший ха а хургья, цига даькъа лоацарий таро хургья, бӀаьшерий ханаш хувцалуш хиларга хьежжа, догара кеп а мишта хувцалуш хиннай довза. «Догарий тоадалар» яхача гойтаме музее дукхача хьаьший терко тӀаозаргья. Цул совгӀа, цар таро хургья гӀалгӀай къаман культура, истори дикагӀа довза.

Оаха бех цу гойтамга хьажа,

цар истори довза вай мехкахой, царна гойтаргда, сага вахар дӀа мел додача ханашка, мишта хувцалуш хиннад диг, малагӀа даькъа цо дӀалоацаш хиннад сага вахаре», - аьлар «Сердало» газетага мехктокхаме музее кулгалхочо Саганаькъан Мухьмада. Эггара хозагӀа лоархӀаш даращ да тӀема догараш.

Уж селлара зӀамига а хоза а хьадаь хиларо цецвоакх моллагӀа вола саг. Цига даькъа лоацарашта а, из гургда шоашта. ГалгӀайчен мехктокхаме музее тайп-тайпарча ханаш-

ка леладаьча догарий кепаш го йиш хургья, царех хӀарадар ший тайпара уйла тӀайохийташ, тамашийна хьадаь да.

Музее экскурсий еш болча болхлоша царех хӀаранех, цун исторех, цо гӀалгӀай къаман культуре малагӀа гӀулакх леладеш хиннад дувцаргда. Хьаьшашта дувцаргда гӀалгӀай вахаре леладеш хиннача цӀагӀарча, арарча гӀулакхех лаьца, дӀаьхача ханашка къаман вахаре лоархӀамеча ханашка хинна-раш а кердадоахаргда.

Лоаман Галгайчен дешархошца, кхетаче хилар музея-заповедника болхлой

Газданакъан Ахмад

Жайрахья-Эса-Чожерча музея-заповедника болхлоша, Жайрахья кхален Хьули яхача юртарча ишкола дешархошца, кхетам балара болх длабихьар. Кхетаче даяхьара кертера декхар - кхувш йоагача вай тлехьенна республикан деза хламаш, истори, культура йовзийтар.

Кхетаче длахьош, дешархошта довзийтар лоаман Галгайчен тамашийна кхераца детта сийленгаш, иштта царна дийцар Галгай къаман исторе, культуран лоархаме дакъа из хилар. Музея-заповедника болхлоша белгалдир, вай мах бола истори из хиларах тарра, тлехьа тлайоагача тлехьенна из дита дезаш хилар.

«Галгай къаман бляшерен ханашка вай даьша кхерах етта глалаш дика а лерхам болаш а лелае еза. Цига нийсвеннаца сага цу сийленга тла



ший йоазош дита йиш яц, «дагалоаттама» шийца лелае лаьрхла хлама хьая а йиш яц цу дакъ тлара», - аьлар дешархошка боккхагчар.

Бераша, хоза хеташ,

ладийглар боккхагчар культуран лоархамеча хламаех, къаьнарча глалех, кхыча глешлоех лаьца дийцача къамаьлага. Уж я Галгайчен ерригача лоаман, Жайрахья

кхален дакъ тла. Цу тайпара кхетаченаш длахьош хиларо вай кхувш йоагача тлехьенна сакхетам совбоаккх, царна дикагача довз республикан истори, культура.



Илманхошта-кхалнаха хетадаьча дийнахья, Оздой Фируза дагалаьцар республике

Газданакъан Ахмад

Илманхой болаш къахьийгача кхалнаха хетадаьча дийнахья, шоай телеграм-оаглон тла Оздой Гайре Фируза ювцаш йола архивера кинохроника гойтар Галгай паччахьалкхен университетте. Из яр советски, российски лингвист, филологически Илмай доктор, профессор, РФ лакхерча ишкола цлехеза болхло.

Ма леладе хьай мехкаца моастаггал

Дега къувлаш долча хламаех...

Обойнакъан Фатима

Тамаш е этгача, тамаш яь ца валлал дола хламаш нийслу тахан вай вахаре. Чоагача новкъа хул дега; Дала бусалба кхеллаца сага влалла а доагаш доаца, ийрча, во гулакх леладеш гучадаьча. Тхьовра денз лакха уйла йолаш, сий долаш дар, эздийдар кхайкадеш, тлехье цу наькъа тлахьехаш, хьаденача вай къаманга товш доаца, ма дарра аьлча, эсала лоархамаш дола хлама нийсденнад аьлча, бохам хул, хоза наьха санна.

Дукха ха йоацаш, Магасерча администраце бахархошка начласа глывнаш тлара ноглараш ма лечьаде, яхаш, дехар деш дола кхайкарал дайра сона. Белгалде деза, из шозза, кхозза нийсденна хлама доацилга! Каст-каста хул из дехар деш дола кхайкарал. Ма дарра аьлча, дуккхача шерашкара хьабоагаш «Тлом» ба из. Цул эсалагача долаш, хлама де йиш йий сага?! Уйла е этгача, цхьаккха оаглорахья ю ца дужаш, ийрча, ираз дайна, сага сий доадеш, гулакх да-кх из! Ший къаман, ше вахача мехка моастагача мишта хул саг?! Начласа глыв тлара ноглар ийца ше водаш хьалаьцача, е влалла хьа ца лоаце а, из лочкъадаь водаш сага хоавелча, длахьойодача хана малагача юь йолаш, мишта ваха воалл из саг наха юкье?! Дукха масалаш ма дий вайна, ноглар ца хиларах цу глывнашка боккхийбараш, бераш ючулийга лозадаь, доккхий хатараш хинна. Селлара чоагача Даьлах кхераш цахилар дац доккха хлама, бусалба дог денна хьакхеллача! Шийна

болча пайданна, духхьал ший цхьанне мара уйла ца еча сага ца дича де йиш йолаш дац из тайпара во гулакх!

Влалла а дег чу къахетамаш хлама хилча-м дагадоха дезар, аз ноглар дладахьар бахьан долаш, укх чу саг е хьайба чудоже, Дала бекхам ца беш вутаргвий-хьогл со, цу наьха дог дохар глоргда-кх сох, аьнна. Зулам ма де ма йоахий вайга Сийдолча Дала! Наха юкье во доаржадеш, адаманшта хало еш, хьайна эглазбахса сардам боаккхаргбар ма леладелаш, йоах вай дино! Эздел, яхь, сий яхача дешай маан довзаш, лорадеш волча сага, моцала клалвисача а тлехьа, атта дергдоацаш хлама да из! Доккха хлама дац селлара ди деха хьувзар! Ара боад этгача, моллагача саг чувоча йиш ма йий цу чу, дуккха моттигаш я-кх дийнахья а, лакхе ноглар доацилга ца зувш, хьаваоагача саг чувежа. Циск, жлал цу чу доже, сага дежадий ца ховш, лергдеций?! Кхайка, оарц деха могоаргача цу чу дахача бера?! Аллагача лорадолда вай цу тайпарча зуламахи из доаржадеша зуламхоехи! Дукха ха йоацаш, деча кхайкарала юкье яздора шахьара администратце, аьшка ноглараш сов дукха лечьадаьрах, пластика даьраш даьккача, уж а тлехьа длакухьаш латт, яхаш. Из ноглар длачуденна, цох хьаййцача ахча маькх яа из воалле, из шийна хьаьнала йоацилга кхетадац-хьогл цу сага? Хетаргахья, кхетада, амма сагота вац! Лочкъадаьча хламах даьккхачох цхьаккха тайпара беркат хинна дла-м глоргвац из.

Цох хьахиннар хьай дезала дуаде хьо воалле, хьарама сискал царна юаьбрех ва хьо. Цул

доккхагача во хила йиш яц. Сага иман длахьош, юхь йоаеш дола эсала хламаш ма дий уж! Ший мехкара хлама лорадеш, шийна из хьаденнаца Далла хоастам беш, йоккхий еш ваха ма везий бусалба дог дар! Цхьаькха цхьа хлама да дуккхача хана денз сона къувлаш... Паркашка, скверашка увтадаьча, хоза тоадаь латгача гландаш тла, ира хлама хьекхаш, шоай цлешаш, мел бовзарий цлешаш язъеш дола во да вайна юкье даьржа. Дарбанчен коа техача гландаш тла, парке, аллее, миччахья хьо йохайча, из сурт да-кх хьона гущ. Салала, хозача, цленача феца садоахаш вагача, хьайна тега гланд селлара, мах бенна оттавичача санна, ийрча ца даьккхача фу тлакхачад хьона?! Дала маьлехья долда хьо укхача деглачунна, аьнна, хьай дагача ловца баьккха, хоастам баь, длавахача сийлахь деций? Мукх хьекхаш, догам деш, ийрчаьккхача дахча тлоадало толха ма йой, дерригача гланда куц ма хувцалой. Из тайпара хлама даь зийча; наха а, эглазбахе, цхьацаца цадоаглар ма оалий. Цу тайпара хьал хул вай автобусашка а. Чоагача цецьяьккхар со Наьсарера Маггалбике ухаш йолча автобуса гландаш тла оттадаьча хлама.

Тлоарска тлатехача гланда тлехьашка, влалла дла ма далда хьо укх тлара аьлча санна, къахьегаш язъьяьр массехк кхалнахья цлй. Цох гущ да, цига яьглараш йийгаш йолга. Сои, хьанаькхи, манаькхи баьглаб укхача, яхаш, тлареллабеш хьийкхача длабовш боацача къоаламца сийрда бос бола, хоза тоадаь латта гланд толхадар доккха хлама дац?! Иштгача хьала тла оттадаь гландаш

дуккха а го йиш я вай автобусашка. Гонахья багларех эхь хийтга, юхачаозабаларах а тамаш ю аз-м! Хланаш вай селлара хламаш хьисап доацаш, хам ца беш?! Дала къахетам баь, дуккхача доккхача дикашка ма кхачадий вай тахан, йоккха парглато Дала вайна енна ха ма йий ер таханарьяр. Дер дайнар, ший кулгаш кломаделча, во де ца а хьожаш, пайда хургбар, дикадар де хьаж везар-кх. Дагадехар сона сай бера хана хинна цхьа хлама... Со деша ихача ишкола доазув чулоацаш йола йаьха карт мел я мелашца яздеш, шоашта могоар деш, кхийстатар бераш. Иан ха яр ара лаяттар. Гуйран балха хьаваоагача ишкола кулгалхочо, из бларгадайна, лакхерча класе деша дагача тхога дехар дир, цленъе из карт, аьнна. Шийлача Иан дийнахья, глорадаьча хи чу пахашкаш тлоадаеш, из йаьха карт цленъеш, сагота боацараша шоашта саготалла даь йоазош дладоахаш, цар толхадар карта куц меттаоттадеш даьхар тхо, кулгаш глорадаь.

Хлама толхадарех хила йиш яц вай, телхар тоадерех хила деза вай. Дика доаржадер, диканга кхоачаргва, хлана аьлча Даьла ва, дерригача зувш а гущ а. Ийрча хлама леладеш вале, из ийрча хлама хьай цлалга, хьайна чудоагларгдолга кхетадеш хила веза-кх. Даьла аято йоах: «Дема буртиг миссел дика даьча сага, из бларга ма гургда!» (Кьорла). Иштга хургда во даьчун хьал а. Дала, ший къахетамца, нийсача, беркатеца наькъ тла даьхарех хилда вай. Ма доаде вай хлама, ма толхадеш!

«Туханарча ден кердадараш» яхача журнала 1985-ча шера Нохч-Галгай оалаш хиннаца паччахьалкхен университетте болх беш, мехкарча лоаман моттигашка багажбуьцама экспедици длахьош, длаязьир Оздой Фируза. 1995-ча шера Галгай паччахьалкхен университет хьайийллага 1995-ча шера денз 2010-ча шера ший вахара никь хаддалца, Галгай метта кафедралла керте лаяттар из йоккха Илманхо, хьинаре къахьегаш, ший болх бектокхаме длахьош.

Кинохроника юкьерча даькьо дагабохийтар цун къахьегамаш бизза хинна вахара никь, Илман вахаре цо мел даьраш. Оздой Фирузас хьаькхар, къахьегаш хиларца кхалсаг мел гаьнаьла йиш я, къаманна мел боккха пайда бе йиш я цо, ший дог лазарца. Магасера цхьа урам цу йоккхача Илманхоцун цлй лелаеш ба.

Вай университетта Галгай меттах йола кафедра а цун цлй лелаш я. Дукха тохкама балхаш леладеш, лакхерча дешара моттигашта лаьрхла книжкаш араьцаш, монографеш оттадеш, 70 совгача Илман балхий автор яр Фируза. Ший йоккха Илман ганз студенташца екьаш, шийна тлехьа доккхий дикаш дита даяхар из. Цо воашта мел дитачун хам беш, цу беркатеца сага цлй дегашка боча лелаш, даха деза вай тахан!

ОБЪЯВЛЕНИЯ

В соответствии с Законом Российской Федерации от 26 июня 1992 года № 3132-1 «О статусе судей в Российской Федерации» Квалификационная коллегия судей Республики Ингушетия объявляет об открытии вакантных должностей:

судьи Верховного Суда Республики Ингушетия;

судьи Малгобекского городского суда Республики Ингушетия;

2 (двух) судей Сунженского районного суда Республики Ингушетия;

2 (двух) судей Магасского районного суда Республики Ингушетия.

Заявления и документы, перечисленные в пункте 6 статьи 5 вышеуказанного закона Квалификационной коллегией судей Республики Ингушетия принимаются с «15» февраля 2024 г. до 18:00 ч. «14» марта 2024 г.

Обращаться по адресу: г. Магас, ул. К. Кулиева, д. 6, Управление Судебного департамента в Республике Ингушетия к секретарю квалификационной коллегии судей Республики Ингушетия – Джаниеву М.Б. О.

Заявления и документы, поступившие после указанного срока, к рассмотрению не принимаются.

Утерянный аттестат, выданный СОШ №5 с.п. Новый Редант в 1998 г. на имя Яндиевой Заремы Яхьяевны, считать недействительным.

Утерянный аттестат серии А №5757134, выданный ГБОУ «СОШ №1 с.п. Али-Юрт в 2000 г. на имя Евлоевой Айны Башировны, считать недействительным.

ООО «Новый рынок» ИНН 060604998 ОГРН 1020600987461 объявляет коммерческий тендер по сносу самовольной постройки в соответствии с решением Арбитражного суда №А18-693/19 от 19.02.2021 г. самовольной постройки, построенной по адресу: г. Назрань, ул. Чеченская, 31. Цена тендера составит 20000 руб. Обращаться по тел.: 8(928)7285131.

Минимущество Ингушетии информирует о возможности предоставления на праве аренды земельных участков, для ведения личного подсобного хозяйства:

1. Земельный участок общей площадью 2705 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный р-н, с. п. Троицкое, (ул. 1-я линия), категория земель: земли населенных пунктов, кадастровый номер: 06:02:0000009:2237.

2. Земельный участок общей площадью 3996 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный р-н, с. п. Троицкое, (ул. 1-я линия), категория земель: земли населенных пунктов, кадастровый номер: 06:02:0000009:2239.

3. Земельный участок общей площадью 4000 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, Сунженский муниципаль-

ный р-н, с.п. Троицкое, (ул. 1-я линия), категория земель: земли населенных пунктов, кадастровый номер: 06:02:0000009:2240.

Граждане и (или) крестьянские (фермерские) хозяйства, заинтересованные в предоставлении указанного участка, имеют право в течение тридцати дней соответственно со дня опубликования и размещения извещения подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка.

В отношении земельных участков установлены ограничения, вид ограничения (обременения): ограничения прав на земельный участок, предусмотренные статьей 56 Земельного кодекса РФ, содержание ограничения (обременения): охранная зона линейного сооружения «Газопровод высокого давления в с. п. Троицкое» (06:00-6.357).

Охранная зона объекта линейного сооружения «Га-

зопровод высокого давления в с. п. Троицкое» определена в соответствии с «Правилами охраны магистральных газопроводов», утвержденными Постановлением Правительства РФ № 1083 от 08.09.2017 г., Федерального закона от 31.03.1999 N 69-ФЗ «О газоснабжении в Российской Федерации».

Использование земельных участков допускается с учетом установленных ограничений.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Республика Ингушетия, г. Назрань, ЦАО, проспект Базоркина, 70, этаж 2, контактный телефон: 8(8734) 77-11-30.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений – 16.02.2024 г. 09:00
Дата окончания приема заявлений – 18.03.2024 г. 18:00.



Самбо зал хъайийллар вай мехка

Гаягнакьян Марина

стерствон болхлоша.

Самбо езарашта хоза кхаъ хулаш да, цу латарах йола зал вайцига хъаеллар. Из хоам «Сердало» газетага бир спорти физически культурахи йолча мини-

«Самбо зал хъаеллача дакъа лоацаш хилар республикерча Халкъа Гулама кулгал деш вола Тумхой Мухмад, спорта гулакхах йолча министерствон кул-

галхочун Гюнча вола Султиганакьян Тлахир, «ЦаI йола Росси» яхача партера хъаыший. Магасерча пачахьалкхен университета доазон тIа из зал хъаеллара хъалхэаттар вар парламента спикер, «За самбо» яхача федераль-

ни партийни проекта юкъярча совета кулгал деш вола Тумхой Мухмад», - йоах тхогарча хоам.

Тайп-тайпарча моттигашкара баъхкача вай спортсмена наша самбох йола говзал гойтар гулбеннача хъаышашта.

СовгIаташца белгалбаъхар спортаца хъоашал дараш

Гаягнакьян Марина

Спорта гулакхахи физически культурахи йолча министерствон кулгалхочун Гюнча волча Белхарой Руслана спорта говзанч яха цIи, ахчан совгIат делар Гайтакханакьян Мовлатгирена. Из хоам «Сердало» газетага бир цу моттигерча зарбан болх лелабераша.

«Гайтакханакьян Мовлатгири иштта дезаца совгIатаца белгалвара бахъан дувзаденна дар, дукха ха йоацаш СКФО дIайихъача боксах йолча чемпионате «Россе спорта говзанч» яхача къовсаме цо котало яккхарца.

«Ерригача Россе «А» классах йолча яхъашка, «Россе къонал» яхача, иштта кхыйолча а лоархIамеча яхъашка, чемпионаташка белгалвийнав из. Спорта гулакхех йолча министерствон кул-



галхочунгара доккха баркал оалаш дола каьхат делар цун тренер волча Хамхой Иаддал-Къадара», - йоах тхогарча

хоам.

Боксе́ра баркал оалаш, Белхарой Руслана хъоахадир; ший наькъ тIа хъинаре, бех-

ктокхаме къахъегача сага мара иштта толамаш даха низ кхоачаргбац, аьнна.